

Bijlage: Kijkrichtingen

De kijkrichtingen zijn ideaaltypische toekomstbeelden, bedoeld om het denken over natuur en landschap op te rekken. Ze zijn daarmee eenzijdig en geen van de kijkrichtingen zal zelfstandig werkelijkheid worden. In de praktijk zullen vaak combinaties voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan de betekenis die veel natuurgebieden hebben voor én biodiversiteit én recreatief gebruik.

Vitale Natuur

Om de biodiversiteit te beschermen wordt in Vitale Natuur hard gewerkt aan het oplossen van de huidige knelpunten in ruimte- en milieuocondities. Het aanleggen van grote, onderling verbonden en grensoverschrijdende natuurgebieden is daarvoor het belangrijkste middel. Die grensoverschrijdende gebieden maken de natuur ook klimaat robuust.

In de kijkrichting Vitale Natuur staat de intrinsieke waarde van de natuur centraal: natuur om de natuur. Hierbij hoort dat het behoud plaatsvindt op een zo natuurlijk mogelijke manier. Dit heet ook wel het 'wildernis-natuurbeeld'.

In Vitale Natuur is het niet belangrijk of de natuur wel of niet van nut is voor de mens. Nut is hooguit een bijproduct. Zo is recreatie in Vitale Natuur wel mogelijk, maar die komt duidelijk op de tweede plaats.

Beleefbare Natuur

Inrichting en beheer van natuur zijn gericht op recreatief gebruik. De natuur is goed bereikbaar, vrij toegankelijk en biedt de mogelijkheid voor allerlei vormen van recreatie. Milieuocondities zijn verbeterd voor zover dat belangrijk is voor recreatie en beleving. Er is bijvoorbeeld voldoende schoon zwemwater. De verwachting is dat in deze kijkrichting door het sterkere contact met natuur ook het maatschappelijk draagvlak voor het natuurbeleid toeneemt.

Beleefbare Natuur is gebaseerd op het natuurbeeld dat natuur er vooral is om van te genieten. Ze is er in de eerste plaats voor de recreatieve mens. Het gaat er dus niet om de biodiversiteit zo hoog mogelijk te maken.

Functionele Natuur

Het gaat om productieve en regulerende ecosysteemdiensten met concrete economische en maatschappelijke waarde. Bijvoorbeeld de levering van vis, aanvoer van zand door de zee en het zuiveren van water. Vaak wordt niet voor deze diensten betaald, maar verlies ervan zou toekomstige generaties met hoge kosten opzadelen. Een eenmaal verdwenen dienst is ook vaak moeilijk te herstellen.

De inrichting en het beheer van het landelijk gebied en de zee zijn volledig gericht op herstel en instandhouding van gezonde ecosystemen en natuurlijke processen, zodat diensten duurzaam geleverd kunnen worden. Ook de milieuocondities zijn afgestemd op duurzaam gebruik.

De kijkrichting Functionele Natuur gaat uit van het natuurbeeld dat natuur diensten levert aan de mens. Sterker nog, de mens wordt gezien als onderdeel van de natuur en kan niet zonder de natuur en haar diensten. Volledige natuurlijkheid of soortbescherming is geen doel op zich in dit natuurbeeld.

Inpasbare Natuur

Mensen wonen en recreëren in de natuur. In en om de natuurterreinen verdienen vissers, boeren, projectontwikkelaars en recreatiebedrijven een goede boterham en benutten de natuur in hun bedrijfsvoering. Voor natuur is altijd wel een kans. Op braakliggende grond verschijnt verrassende, tijdelijke natuur. Is de grond weer nodig, bijvoorbeeld voor woningbouw, landbouw of bedrijvigheid, dan gaat de schop in de grond en vindt de natuur ergens anders weer een plek. Natuurbeheerders stemmen hun doelen af op wat haalbaar en betaalbaar is. In Inpasbare Natuur leven vooral soorten die niet zoveel eisen stellen aan hun omgeving. Exoten, zoals de halsbandparkiet, worden verwelkomd als soorten die net zo leuk zijn om naar te kijken als inheemse soorten. Verbetering van de milieuocondities is niet nodig.

De kijkrichting Inpasbare Natuur gaat uit van het natuurbeeld dat natuur belangrijk is, maar mens en economie zijn belangrijker. Natuur zorgt zeker niet voor onveilige situaties en overlast zoals overstromingen en muggenplagen. Natuur is per definitie veranderlijk en kan tegen een stootje.